

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10896624>

Xusanov Bexzod Shuxratovich

Ichki ishlar akademiyasi 2-kurs kursanti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada hozirgi kunda giyohvand moddalar ko'payayotganligi, yoshlar o'rtasida giyohvandlikka ruju qo'shish soni ortib borayotganligi, narkotikaning qayerdan va qanday paydo bo'lganligi, yurtimizda giyohvandlikka qarshi chora- tadbirlar chiqarilayotganligi va oldini olish uchun qilinayotgan harakatlar haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *giyohvandlik, muammo, iste'molchilar, tamaki, narkotika, psixotrop moddalar, zarar, sog'liq, jamiyat, tinchlik.*

Аннотация: *В данной статье рассказывается о росте количества наркотических средств, росте числа наркозависимых среди молодежи, откуда и как появились наркотики, мерах, принимаемых против наркомании в нашей стране, и мерах, принимаемых для ее предотвращения. .*

Ключевые слова: *зависимость, проблема, потребители, табак, наркотики, психотропные вещества, вред, здоровье, общество, мир.*

Annotation: *This article talks about the increasing number of narcotic drugs, the increasing number of drug addicts among young people, where and how narcotics came from, measures being taken against drug addiction in our country, and the measures taken to prevent it.*

Key words: *addiction, problem, consumers, tobacco, narcotics, psychotropic substances, damage, health, society, peace.*

Hozirgi kunda insoniyatni tashvishga solayotgan global muammolardan biri giyohvandlikdir. So'nggi yillarda O'zbekistonga giyohvandlik vositalari, psixotrop, kuchli ta'sir qiluvchi dorilar va noqonuniy tamaki mahsulotlarini olib kirishga urinishlar ko'paymoqda. Bunday moddalar inson sog'lig'i va hayoti uchun zararli ekani qayta-qayta takrorlansa-da, ularning iste'molchilari kamaymayotgani achinarli. Obod vatanimizda bu jirkanch illatga qarshi keskin choralar ko'rilishi haqida qonunlarimizda belgilab qo'yilgan. Giyohvandlikka ruju qo'yanlar quyidagi illatlarga chalinadilar. Birinchidan giyohvand kishi o'z sog'ligidan ayriladi. Ikkinchidan ularning farzandlari nogiron tug'iladi. Uchinchidan oilasidagi bor bisotidan ayrilib, oilaviy tinchligi buziladi, oila porokandalikka yuz tutadi. To'rtinchidan yurt va jamiyat tinchligi va farovonligiga katta zarar yetkazadi.

Giyohvandlik, narkomaniya, bangilik — narkotik moddalarga o'rganib qolish, ruju qilish, aniqrog'i tabiiy yoki sintetik zaharli moddalar (ayrim dori moddalari)ni vaqtincha yoki surunkasiga iste'mol qilish natijasida kelib chiqadigan kasallik holati. G. organizm somatik va ruhiy holatining chuqur o'zgarishiga sabab bo'ladi va giyohvandni tanazzulga olib boradi.

G.da o'zini to'xtatib bo'lmaydigan darajada giyohvand moddalarni iste'mol qilish mayli paydo bo'ladi, giyohvand moddaning miqdoriga nisbatan ehtiyoj, ruhiy va jismoniy bog'liqlik ortib boradi. G. asta-sekin boshlanib, surunkali davom etadi. Giyohvand moddalar dastlab xushnudlik, dimog'chog'lik (qarang Eyforiya), xotirjamlik hissini uyg'otib, kayf qildiradi, keyin bora-bora bu kasallikka aylanadi. G. 2 zaylda avj olishi mumkin. Birinchi holda vrach buyurgan va bemorning ruhi hamda kayfiyatini oshirish xususiyatiga ega bo'lgan dorilarni uzoq vaqt va noto'g'ri qabul qilish; og'riq, uyqusizlik va boshqa dardlardan qutilish maqsadida dori miqdori (dozasi)ni oshirib borish; darddan tuzalib doriga unchalik ehtiyoj bo'lmasa ham, uni qabul qilaverish natijasida dorining narkotik ta'siri va miqdori orta borib, pirovardida giyohvand moddaga moyillik kuchayib, u humor qiladigan bo'lib qoladi. Ikkinchi hol ongli ravishda kayf qilish maqsadida giyohvand moddalarga o'rganishdir.

Giyohvand modda mutaxassislarni aytishlaricha, Hindistondan Sharqiy, Janubiy Osiyoga kirib kelgan. Keyinchalik 50-60 yillarda Yevropada, Osiyo mamlakatlariga tarqalgan. 80-yillarga kelib yer sayyorasida giyohvandlik ancha kuchaygan. O'rta Osiyo, Qozog'iston, Kavkaz, Janubiy Ukraina, Belorusiya va Uzoq Sharqda yovvoyi ko'knor va kanop o'simliklari ko'p o'sgan. Shu sababli bu joylarda gashish va sun'iyopiy (heroin) preparatlarini iste'mol qilish rivojlangan. Keyingi yillarda Markaziy Osiyo davlatlarida giyohvand moddalarni iste'mol qilish ko'paygan. Afg'oniston narkotik moddalarni yetishtirish bo'yicha dunyoda oldingi o'rinda turadi. Narkotik moddani birinchi marta totib ko'rgandayoq odam o'zning sog'lom hayotiga nuqta qo'yishi mumkin, - deyishadi mutaxassislar.

Narkotik moddalar dastlab xursandlik, vaqtichog'lik, hotirjamlik hissini uyg'otib, kayf qildirishi sababli iste'mol qilinib bora-bora kasallikka aylanadi. Quyidagi ikki holda narkotik moddalarga o'rganib qolish mumkin. Birinchi holdakishi o'z hohishidan tashqari, e'tiborsizligi natijasida narkotik moddalar humor qiladigan bo'lib qoladi. Bunday bangilik ko'pincha vrach buyurgan narkotik moddalarni noto'g'ri iste'mol qilish natijasida kelib chiqadi. Sal narsa ta'sir qilib, tashvish kuchayib ketadi, ba'zi kasallar og'riq, uyqusizlik, va dardning boshqa tomonlaridan qutulish maqsadida oxirini o'ylamay, vrach ko'rsatmasini ham pisand qilmay, o'zboshimchalik bilan narkotik modda dozasi oshirib qabul qilishadi. Bunday bemorlar odatda o'z ahvollarining yaxshilanishi dori tufayli bo'layotganini sezib, uni ichishni davom ettira boshlaydilar va ko'pincha ahvollarining og'irligidan nolib vrachni aldaydilar. Bu zaylda ish tutishning oqibati yomon bo'lib, narkotik moddalarga unchalik zarurat bo'lmasa ham, uni qabul qilinaveradi, dorining esa organizmga narkotik ta'siri yanada orta boradi va natijada narkotik moddaga moyillik kuchayadi. narkoman o'z vaqtida narkotik qabul qilmasa, organizmda kuchli ruhiy va jismoniy o'zgarishlar paydo bo'ladi. Bangi odam navbatdagi kayfni surish uchun har qanday pastkashliklarga boradi, sotqinlik, aldash, zo'rlik, o'g'riliklardan toymaydi. Organizmga narkotik modda kirmasa, humorlik boshlanadi: organizm og'ir ahvolda qolib, chuqur ruhiy va jismoniy o'zgarishlar sodir bo'ladi. Hastalik rivojlangan sari organizmda darmon qurishi ham kuchaya boradi, endi narkotik moddaning kuchi organizm uchun og'irlik qiladi [20]. Narkotik moddalarning

oldingi iste'mol qilib yurgan dozasi endi yomon ta'sir qila boshlaydi. Zaharlanish og'ir kechadi. Narkotik moddaning dozasi ozgina oshishi bilan bemor o'lib qolishi mumkin. Narkomaniyani davolash faqat psixiatriya kasalxonalarida vrachlarning qattiq nazorati ostida olib borilishi kerak.

Yoshlarni giyohvandlik va boshqa illatlar ta'siridan asrash dolzarb va kechiktirib bo'lmaydigan muammolaridan biri hisoblanadi. Bu borada ta'lim muassasalarida o'tkazilayotgan tushuntirish, targ'ibot tadbirlarining ahamiyati yuqori hisoblanadi. shunday ekan har birimiz o'z hayotimizga befarq bo'lmasligimiz zarur.

ADABIYOLAR RO'YHATI:

1.Ravshanbek M. GIYOHVANDLIK VA YOSHLARNING UNGA TOBELIGINI OLDINI OLISH //INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE. – 2023. – T. 2. – №. 13. – C. 103-108.

2.Abdullajon o'g'li S. A. GIYOHVANDLIK VA RUHIY QARAMLIK //Scientific Impulse. – 2023. – T. 2. – №. 16. – C. 587-592.

3.Komilovich S. A. et al. GIYOHVANDLIK VA YOSHLARNING UNGA TOBELIGINI OLDINI OLISH //INTERDISCIPLINE INNOVATION AND SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE. – 2023. – T. 1. – №. 8. – C. 54-59.

4.Iskandarov X. GIYOHVAND MODDALARNING INSON ORGANIZMIGA TA'SIRI VA GIYOHVAND MODDALARGA QARSHI KURASH CHORA-TADBIRLARI //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2023. – T. 2. – №. 11. – C. 45-47.